

Källa: <https://www.dn.se/ekonomi/patrik-har-reparerat-trasiga-prylar-i-40-ar-kunderna-en-del-av-problemet/>

Dagens Nyheter

Patrik har reparerat trasiga prylar i 40 år: "Kunderna en del av problemet"

Uppdaterad 2025-11-26 Publicerad 2025-11-26

"En del grejer är riktigt usla, det går inte att prata bort. Men ungefär lika ofta skulle jag säga att prylarna går sönder i förtid för att folk är slarviga", säger reparatören Patrik Stjernström. Foto: Lotta Härdelin

Samtidigt som Black Week pågår för fullt släpps en ny forskningsrapport om hur överkonsumtion kan bromsas.

Ett problem är att många produkter har för dålig kvalitet och går sönder i förtid.

– Visst kan det vara så, men vi ser ju också att kunderna själva kan vara en del av problemet, säger Patrik Stjernström som har reparerat elprylar och vitvaror i snart 40 år.

Text [Jörn Spolander](#)

Alla splittrnya tv-apparater, dammsugare, hårtorkar och andra fynd som nu bärs hem under Black Week kommer förr eller senare att betraktas som skräp. Enligt [Naturvårdsverket alstras omkring 160 000 ton elskrot](#) i Sverige varje år.

Det blir cirka 15 kilo per person, vilket är ungefär två gånger mer än det globala genomsnittet – och går i linje med beräkningar som visar att svenskar överlag förbrukar naturresurser [som om det fanns fyra jordklot](#). Snittet är 1,75. Och det verkliga antalet är ett.

– Härifrån kör vi väl ett eller två lass med kanske 250 kilo elskrot i månaden, säger Patrik Stjernström och pekar mot hyllorna med kaffebryggare, matberedare, brödrostar och andra hushållsapparater som kommit in till verkstaden på Södermalm i Stockholm där han arbetar som reparatör.

– Det är klart att det inte känns så kul. Men då har ju kunden i alla fall kommit hit och försökt laga sin maskin först. De flesta kanske inte ens tänker på att det är möjligt längre, utan slänger så fort något krånglar. Alla har blivit så vana vid att köpa nytt hela tiden.

Patrik Stjernström och hans kollegor har specialiserat sig på att reparera vitvaror och hushållsapparater. Under en normal månad får de in cirka 500 trasiga prylar. Foto: Lotta Härdelin

Under sina snart 40 år i branschen har han hunnit se en hel del och upplevt hur synen på reparationer har förändrats.

– I början lagade vi till och med små billiga hårtorkar. Man tänkte annorlunda då, och det gick på garantin. Men efter hand ändrades det så att kunderna fick byta varan direkt i butik i stället. Där klippte man sladden och slängde den gamla apparaten direkt i soporna. Först gick gränsen vid några hundralappar, sedan höjdes det till tusen, femtonhundra och så vidare, säger Patrik Stjernström.

Dålig kvalitet och så kallat planerat åldrande – att produkter går sönder snabbare än nödvändigt och inte kan repareras – är några av de saker som en stor grupp forskare vid flera svenska universitet och högskolor har studerat i ett åttaårigt projekt, som nu presenteras i [rapporten "Konsumtionens gränser"](#).

– Mer än hälften av växthusgasutsläppen och större delen av förlusten av biologisk mångfald hänger ihop med utvinningen av naturresurser, som ju drivs av vår konsumtion. Så om produkterna levde längre skulle det bli mindre uttag från naturen, säger Carl Dalhammar, professor i miljö rätt vid Lunds universitet och en av forskarna bakom den nya rapporten.

"Den krassa verkligheten är att vi inte kan utvinna hur mycket som helst ur naturen", säger Carl Dalhammar, professor vid Lunds universitet. Foto: Johan Persson

Forskarna föreslår bland annat minimikrav på reparerbarhet, att producenten måste hålla med reservdelar under en viss tid efter köpet och att det ska finnas tydlig märkning som visar en varas förväntade livslängd. Detta är något som nu delvis är på väg att införas inom EU. Det finns krav på tillgång till reservdelar för bland annat kylskåp och mobiltelefoner, och numera är det obligatoriskt att genom märkning informera konsumenter om mobilers reparerbarhet.

Ett nytt direktiv om konsumenters rätt till reparation, som ska tillämpas senast den sista juli 2026, ger ytterligare rättigheter för konsumenter.

– En annan sak som vi har tittat på är så kallade reparationscheckar, där tillverkarna betalar in pengar till en fond som sedan kan användas av kunderna för att reparera eller uppgradera produkter, i stället för att slänga och köpa nya. Det finns redan i exempelvis Österrike, och ser ut att fungera bra, säger Carl Dalhammar.

"Att vara lite försiktig med grejerna är ju också ett sätt att tänka på miljön", säger Patrik Stjernström. Foto: Lotta Härdelin

En tydligare märkning av reparerbarheten är något som Patrik Stjernström välkomnar.

– Om man står där vid hyllan och ser att den billigare prylen inte går att reparera, då kanske man hellre väljer en lite dyrare som kan hålla längre. Grejen är ju att det ofta blir dyrare i längden att köpa billigt, men det är ju svårt att se om det inte framgår ordentligt.

Samtidigt, påpekar han, spelar kundens eget beteende också en viktig roll.

– Hur dyra och bra prylar du än köper så håller de ju inte för vad som helst. Vi ser ju till exempel att folk har sugit upp vatten och byggdamm med sina hushållsdammsugare, eller låtit dem dunsas nedför trappor. Då är det ju inte maskinens fel. Att vara lite försiktig med grejerna är ju också ett sätt att tänka på miljön.

Fakta.Om rapporten "Konsumtionens gränser"

Rapporten är en del av ett åttaårigt forskningsprogram som har finansierats av forskningsstiftelsen Mistra och involverat 30 forskare vid bland annat Chalmers, Kungliga tekniska högskolan, Lunds universitet, Linköpings universitet och SLU. Den omfattar allt från konsumtion av vitvaror till resvanor och matinköp.

Här är några av slutsatserna:

- Hållbar konsumtion kräver både teknisk utveckling och förändrade konsumtionsmönster, som bygger på "tillräcklighetsperspektiv". Annars kan exempelvis förbättringar inom ett område leda till ökad konsumtion inom ett annat.
- Individuella och frivilliga åtgärder räcker inte. Det krävs stöd från samhället i form av till exempel infrastruktur, prissättning och kulturella normer.
- Förutom att nå effektivisering och miljömål måste styrmedel utformas för att undvika negativa socioekonomiska konsekvenser.

Källa: Rapporten "Konsumtionens gränser", 2025